دۇرىس بەتالىستان جازباي، ئىلىم بەرىپ ادام تاربىيەلەۋ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، اناعۇرلىم كوپ جوعارى دەڭگەيدەگى بەساسىپاپ دارىندارلاردى قۇلشىنا باۋلۇ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئداۋىردىڭ ئۇمتىن اقتاپ، ۋاقىتتى قاستەرلەپ، جاقسى ۇيرەنىپ، ئىلىم مەن ونەردى يگەرىپ، ئىلىم شىڭنا شىعۇ بارىسىندا ۇزدىك بولۇعا تالپىنىپ، ناعىز ئىلىم ارقىلى مەملەكەتتىڭ ۇمىتىنەن شىعۇعا، قوعامعا قىزمەت ەتۋگە شابىتتاندىردى.

شينجياڭ داشۇەسى ينجەنەريالىق جاتتىعۋ ورتالىعندا ما شيگرۇي ەرەكشە وڭدەۋ، سيفرمەن مەڭگەرىلەتىن وڭدەۋ، جاي وڭدەۋ سياقتى ناقتى جاتتىعۋ بولمەسىنە كىرىپ، وقتۇ امالياتى، كاسىپ سالاسى مەن وقتۇدى ۇشتاستىرۋ سياقتى جاعدايلاردى ۇعىسىپ، نازارىا مەن امالياتتى ۇشتاستىرۋعا تاباندى بولىپ، وقۇشلاردىڭ قولدانىلمالى شەبەرلىگى مەن جاڭالىق اشۋ قابىلەتىن قۇلشىنا جوعارىلاتىپ، وقتۇدى زەرتتەۋ جەتىستىكتەرىنىڭ رەال وندىرگىش كۇشكە ايناليتىن جەدەلدەتۋدى باسا دارىپتەدى.

ما شيگرۇي شينجياڭ تيانشان كاسىپتىك ـ تەحنيكالىق داشۇەسىنە كەلىپ، اۋياتسيالىق قىزمەت وتەۋ كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۋ ناقتى جاتتىعۋ بازاسى، ليفت ناقتى جاتتىعۋ بولمەسى، ۇشقىشسىز ۇشاق ۇشىرۋ جاتتىعۋ الاڭى، جىلجىمالى حابارلاسۋ تەحنيكاسى ناقتى جاتتىعۋ بازاسى سياقتىلاردى ارالاپ، ماماندىق ورنالاستىرۋ، ناقتى جاتتىعۋ، ناقتى مەڭگەرۋ، قوعامدىق قىزمەت وتەۋ سياقتى جاعدايلاردى ۇعىستى. ول مىنالاردى باسا دارىپتەدى: تيىندىك ورنىن ساپالىلاندىرىپ، قولدانىلمالى تەحنيكا تيىندەگى وقىتۋ بەتالىسنا تاباندى بولىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋ مەن بولاشاقتاعى بازار قاجەتىن نازارعا الىپ، كاسىپ سالاسى مەن وقىتۋدىڭ توعىسۋىن، مەكتەپ پەن كاسىپورىننىڭ سەلبەستىگىن تەڭدەپ، اناعۇرلىم كوپ جوعارى ساپالى تەحنيكالىق ونەر دارىندىلارىن باۋلۇ كەرەك؛ ئار ۇلت وقۇشلارى ۇستا رۋحىنا سانالى تۇرده تالپىنىپ جانە ونى امالياتتا ايگىلەپ، سىلعان ونەردى قۇلشىنا شىڭداپ، ئار سالا، ئار كاسىپتىڭ مايتالمان شەبەرلەرىنە اينالۋى كەرەك.

ما شيگرۇي مىنالاردى باسا دارىپتەدى: "ەكى كەلەلى جاعدايدى" كوكەيدە ساقتاپ، "مەملەكەتتىڭ زور ئىسىن" ەستە بەرىك ساقتاپ، وقۇ ـ اعارتۋدى اناعۇرلىم ماڭىزدى ورىنعا قويۋعا تاباندى بولىپ، سوتسياليستىك مەكتەپ باسقارۋ بەتالىسنا تاباندى بولىپ، جاڭا ئداۋىردىڭ تالابىنا ىرىقتىلىقپەن ۇيلەسىپ، وقۇشلاردىڭ جان ـ جاقتى جەتىلۋىن، اقاۋسىز جەتىلۋىن جەبەپ، ۇلتتى گۇلدەندىرۋ ۇلى مىندەتىن ارقالايتىن ئداۋىر جاڭا ادامدارىن قۇلشىنا باۋلۇ كەرەك. دۇرىس داموۋ بەتالىسنا تاباندى بولىپ، جوعارى مەكتەپتەردىڭ پارتيا قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ جانە جاقسارتىپ، يدەيالىق ساياسي تاربيەنى تەرەڭدەتىپ، پارتيانىڭ جاساماپاز نازارياسىنىڭ وقۇلىققا، ساباقحاناعا كىرۋىن، وي ـ ساناعا ۇيالاۋىن ىلگەرىلەتىپ، پارتيانى ئسۇيۇ، وتاندى ئسۇيۇ، حالىقتى ئسۇيۇ، سوتسياليزمدى ئسۇيۇ سەزىمىن ۇزدىكسىز كۇشەيتۋ كەرەك. نازاردى جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسنا شوعىرلاندىرىپ، نازاردى شينجياڭنىڭ جاڭا داموۋ ارناسنا قىزمەت وتەۋ جانە ونىمەن توعىسۋ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونىن قۇرۋ سياقتى سۇرانستارعا شوعىرلاندىرىپ، وقۇ ـ اعارتۋ قۇرىلىمىن، ئپان ـ ماماندىق قۇرىلىمىن، دارىندى باۋلۇ قۇرىلىمىن ساپالاندىرىپ، جاڭالىق اشا داموۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، جوعارى دەڭگەيدەگى دارىندىلار قوسىنىن باۋلۇ، جەتىلدىرۋ كەرەك. وقۇ ـ وقىتۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، ونەگە كورسەتىپ ادام تاربيەلەۋ ئتۇبىرلى مىندەتىن تياناقتاندىرىپ، ئار ۇلت وقۇشلارىنىڭ وتانشىلدىق سۇيىسپەنشىلگىن، قوعامدىق جاۋاپكەرشىلىك سەزىمىن، جاڭالىق اشۋ رۋحىن، امالياتتىق قابىلەتىن جەتىلدىرىپ، سوتسياليستىك وزەكتى قۇن كوزقاراسىن جەتىلدىرىپ، امالياتتا ايگىلەپ، ئار ۇلت وقۇشلارىن جەكە مۇرات تالپىنىسىن پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرىنە تەعىستىرىپ، پارتيا ئۇشىن، وتان ئۇشىن، حالىق ئۇشىن كوبىرەك ۇلەس قوسۋعا جەتەكتەۋ كەرەك. وقۇ ـ اعارتۋ ىستەرىنىڭ داموۋىن قولداۋ جانە قامتاماسىز ەتۋ كەرەك، ئار دارەجەلى پارتكومدار مەن ۇكىمەتتەر وقۇ ـ اعارتۋ ىستەرىن الدىمەن داموۋعا تاباندى بولىپ، ساياساتتىق قولداۋ، قارجىلىق ۇسىنىلىم، دارىندىلارمەن قامتاماسىز ەتۋ سەرپىننىن ارتتىرىپ، تاماشا ورتا ازىرلەپ، باسقارۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، جوعارى ساپالى وقىتۋشىلار قوسىنىن قۇرىپ، وقىتۋشىلاردىڭ ۇقىق ـ مۇددەسى مەن مامىلەسىن ژاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتىپ، شينجياڭنىڭ وقۇ ـ اعارتۋ ىستەرىنىڭ جوعارى ساپالى داموۋىن ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

اۋتونوميالى رايون باسشىلارىنان چىن ۇيجۇن، قادەن كابەن، لىۋ سۇشى قاتارلىلار تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋگە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ەكىنشى، باسشىلىق ۇقىتى مىقتى يگەرۋ كەرەك. پارتيانىڭ ۇگىت ـ يدەيا قىزمەتىنە جاپپاي باسشىلىعىن كۇشەيتۋگە باستان ـ ياق تاباندى بولىپ، دۇرىس ساياسي بەتالىستان جازباي، ساياسي جاۋاپكەرشىلىك پەن باسشىلىق جاۋاپكەرشىلىكتى باتىل ارقالاپ، يدەولوگيا قىزمەتى جاۋاپكەرشىلىك ئتۇزىمىن جان ـ جاقتى تياناقتاندىرىپ، يدەيالىق ـ ساياسي قىزمەتتى جان ـ جاقتى كۇشەيتىپ جانە جاقسارتىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ ۇگىت ـ يدەيا قىزمەتى جوننىندەگى كەلەلى شەشىمدەرىن، ورنالاستىرۋلارىن بۇلجىتپاي ناقتاپ تياناقتاندىرۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

ئۇشىنشى، وزەكتى ارقاۋ ەتىپ، جالپى جاعدايعا قىزمەت وتەۋ كەرەك. جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن شىكەرىلەي ۇگىتتەۋدى، ئتۇسىندىرۋدى، تولىق، دۇرىس دايەكتىلەندىرۋدى ماڭىزدى مازمۇن ەتۋگە تاباندى بولىپ، حالىقتى وزەك ەتكەن داموۋ يدەياسىن مىقتاپ ورناتىپ، شينجياڭدى زاڭمەن جونگە سالۋدى، شينجياڭدى ىنتىماقتاسا ورنىقتىرۋدى، شينجاڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋدى، حالىقتى بايىتىپ شينجياڭدى گۇلدەندىرۋدى، شينجياڭدى بايماندى كوركەيتۋدى ارقاۋ ەتە وتىرىپ، قىزمەتتىڭ كىرىسۋ ئتۇيىنى مەن كۇش سالۋ ئتۇيىنىن ئدال تاۋىپ، نەگىزگى يدەيالىق قوعامدىق پىكىردى زورايتىپ، كۇشەيتىپ، شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋ ينجەنەريا سىن شكەرىلەي اتقارىپ، جۇڭحۋا ۇلتى ورتاق تۇلعا تانىمىن بەرىك ورناتىپ، الەۋمەتتىك مادەنيەت قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرىپ، ئتپىتى دە جاقسى تۇردە سەنىمدى كۇشەيتىپ، حالىقتىك تىلەگىن توعىستىرىپ، مەيىر باعشتاپ، تىلەكتەس بولىپ، شينجياڭ قىزمەتى جالپى جاعدايىنا قىزمەت وتەۋگە مۇنان دا زور ۇلەس قوسۋ كەرەك.

ئتورتىنشى، تاماشا رايدى شىن مانىندە قالىپتاستىرۋ كەرەك. پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىن قارسى الۋ، ۇگىتتەۋ، دايەكتىلەندىرۋ سىندى نەگىزگى جەلىنى مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، 2022 ـ جىلعى ۇگىت ـ يدەيا قىزمەتىن شكەرىلەي جوسپارلاپ، ورنالاستىرىپ، ىلگەرىلەتىپ، اقپارات ۇگىتى، ادەبيەت ـ كوركەمونەر ۇگىتى، قوعامدىق ۇگىت، سىرتقى ۇگىت سياقتى قىزمەتتەردى دەن قويا، كۇش سالا ويداعىداي ىستەپ، نەگىزگى اۋەندى اسقاقتاتىپ، وڭ ەنەرگيا تاراتىپ، قايىرات ـ جىگەردى سەرپىلتىپ، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ جەڭىسپەن اشىلۋىن ۇزدىك ناتيجەلەرمەن قارسى الۋ كەرەك.

اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەلەرى جاڭ جۇ، چىن ۇيجۇن، ژاڭ مەيگشان، ئزۇمىرات وبۇل، ئيۇسۇيجان مامەت، قادەن كابەن، اۋتونوميالى رايوندىق پارتكوم ۇگىت ـ يدەيا قىزمەتى باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ مۇشەلەرى، ت. ب ماجلىسكە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئبز بۇقارانىڭ ويلاعانىن ويلاۋدان، بۇقارانىڭ ىستەقاننا ىستەۋدان جازباي، قارتايعاندا كۇتىمدەلەتىن ورىن بولۋ، كومەككە ئزارۋ جاندار كومەكتەن يگىلىكتەنە الاتىن بولۋ جاعىندا ۇزدىكسىز تىك ىلگەرىلەۋشىلىكتەرگە قول جەتكىزىپ، حالىق تۇرمىسىن اناعۇرلىم مەيىرگە بولەپ، باقىتتى ئتپىتى دە شىنايى سەزىندىرىدىك.

جۇڭگونىڭ بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ جەنەۋادا تۇراتىن ئس باسقارماسىنداعى جانە شۇەتساريادىعى باسقا دا حالقارالىق ۇيىمدارداعى تۇراقتى ۋاكىلى، باس ەلشى چىن شۇي ارناۋ ئسوز سويلەگەندە بىلاي دەدى: شينجياڭ ـــ حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۋعا تاباندى بولۋدىڭ ونەگەسى، شينجياڭ ئار ۇلت حالقىنىڭ مۇددەسىن ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋ مەن ادامدىق ۇقىق ىستەرىندە كەلەلى تابىستارعا قول جەتكىزىپ، ئار ۇلت حالقى بۇرىن بولىپ كورمەگەن تاماشا باقىتتى تۇرمىسقا كەنەلدى. كەيىر باتىس ەلدەرىنىڭ شينجياڭ جوننىندەگى وسەك ـ ايىڭدار مەن جالعان ينفورماتسيالاردى قاساقانا قۇراستىرۋى جانە تاراتۋى، ئسوز جوق، شينجياڭ 25 ميلليون ئار ۇلت حالقىن قامتىعان ئبىر ميلليارد 400 ميلليوننان استام جۇڭگو حالقىنىڭ باتىل قارسىلىعىنا ۇشرايدى.

بەينە ەكراندا بايلانىسقا شىققاندا "اتپەن قۇيعىتىپ" اتا مەكەننىڭ تانىستىرۋىمەن ينتەرنەتتە تانىمال بولعان ىلە قازاق اۋتونوميالى وبلىستىق مادەنيەت جانە سياحات مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باسشىسى حى جياۋلۇڭ قازىر ئوزىنىڭ شارۋالارعا جاردەمدەسۋ تىكە تاراتۋىن 200 رەت جۇرگىزىپ، ساتۋ سوماسى 140 ميلليون يۋاننان اسىپ، 10 مىڭنان استام ەگىنشى ـ مالشىنىڭ كىرىسىن ارتتىرىپ بايۋىن جاناماليا جەبەگەندىگىن تانىستىردى. ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىندەگى ەلشىلەر، ديپلوماتتار بەينە ەكران ارقىلى كەزىندە "بارۋ ەڭ قيىن قىستاق" دەلىنگەن كەريا اۋدانى داريا بويى اۋىلىنداعى قىستاق تۇرعىندارىنىڭ تۇگەلدەي اۋداننان 91 كيلومەتر جەردەگى جاڭا قىستاققا كوشىپ بارىپ، ئوندىرىس، تۇرمىس شارت ـ جاعدايلارىندا وراسان زور وزگەرىس تۇلعاندىعىن ۇعىستى. بەيجيڭ قىسقى ولىمپيادا سپورت جارىسىندا الاۋگەر بولعان مامەتجان ئومار، قىستاق تۇرعىندارى كوزدەرىنە جاس الىپ ۇزاتىپ سالعان قىستاقتا تۇرعان ئبرىنشى شۇجي ساۋ باۋرۇڭ، كوز ئمۇيىز قابىعىن كوشرۋ وپەراتسياسىن تەگىن جاساتقان ابدۇعيني ماموت، وقىتۋعا كومەكتەسۋگە ىرىقتىلىقپەن ئوتىنىش ەتكەن گۇلجاھان امەت وزدەرىنىڭ باستان كەشكەندەرى مەن اڭگىمەلەرىن ئبولىستى.

شينجياڭدى 2 رەت كەلىپ كوزدەن كەشىرگەن فرانسيالىق جازۋشى، ئتىلشى ماكسيم ۋيۋاس بەينە ەكراندا بايلانىسقا شىققاندا بىلاي دەدى: بۇگىن كورگەندەرىم مەنىڭ شينجياڭدا باستان كەشىرگەندەرىمە ساي كەلەدى ەكەن، بۇل دا شينجياڭنىڭ شىنايى جاعدايى، باتىستاعى كەيبىر اقپارات قۇرالدارىنىڭ ايتىلمىس "ئناسىل جويۋ" دەگەنى بارىپ تۇرعان وسەك ـ ايىڭ.

رەسەي، پاكىستان، يران، چاۋشيان قاتارلى 13 ەلدىڭ سيلى قوناقتارى ئسوز سويلەپ مىنالاردى ئبىلدىردى: شىنايى شينجياڭدى كوردىك، شينجياڭنىڭ قوعامى ورنىقتى، ەكونوميكاسى گۇلدەنگەن، ئار ۇلت حالقى تىنىش ئومىر، شات ـ شادمان تىرشىلىك كەشىرگەن جاعدايىن كوردىك. حالقارادا شينجياڭ "ئناسىل جويدى" دەگەن سياقتى وسەك ـ ايىڭدار اقپاراتىن ايتىپ پاش ەتەتىن اڭعارلى ازاماتتار بارعان ساين كوبەيىپ كەلەدى.

اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ ماجلىسىندە «شەتەلدىكتەر شينجياڭدا» اتتى ميكرو بەينە كەسكىن دە قويىلدى، وقىتۋشى، شاراپ اشتۇشى، ساۋداگەر سياقتى شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان كوپتەگەن شەتەلدىكتەر جابال مىنالاردى ئبىلدىردى: "شينجياڭنىڭ قوعامى ورنىقتى، دامىعان، ئبىز بارلەعمىز بۇل ارانى ۇناتامىز".

اۋتونوميالى رايوندىق ساياسي كەڭەستىك ورىنباسار ئتۇراعاسى نۇرىم سىمايلقان اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ ماجلىسىنە قاتىناستى.

ئمورالدى قاستەرلەۋ، نزگىلىككە تالپىنۋ، ادەپتى دە يىالى بولۋ، جاقسىلاردى ارداقتاۋ

فۋ جىجوۋ:

ئبىر ميلليون ئتۇپ اعاش وتىرعىزامىز

□ انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتىلشىسى دۋ جيانحۇي

2 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى، 78 جاسىنداعى فۋ جىجوۋ قىستاقتاعى تەگىستەلگەن قۇمدى جەرگە كەلىپ، اعاش ەكۇ ئۇشىن بۇل ارانىڭ قۇمىن قانشالىق توپىراقپەن جابۋ كەرەك ەكەندىگىن ەسەپتەدى.

وسى قۇمدى جەردى فۋ جىجوۋ بىلتىر قىستا تەگىستەپ شىققان بولاتىن. ول كۇن جىلىنعاننان باستاپ توپىراق تاسىپ، اعاش ەكپەكشى بولعان. "بيىل 78 جاسقا كەلدىم، كوزىمنىڭ تىرىسىندە ئبىر ميلليون ئتۇپ اعاش ەكسەم دەيمىن. قاجىر ـ قايراتىم باردا ەگە بەرەمىن"، ـ دەدى 2 ـ ايدىڭ 14 ـ كۇنى 7 ـ كەزەكتى اۋتونوميالى رايوندىق ئمورال ۇلگىسى بولىپ باعالانعان فۋ جىجوۋ.

فۋ جىجوۋ حىجىڭ اۋدانى حارمودون قالاشعىنىڭ تۇرعىنى، 1983 ـ جىلدان قازىرگە دەيىن ول قۇمدى شولدەگى 3000 مۋ جەرگە 800 مىڭ ئتۇپ اعاش وتىرعىزدى، كەزىندەگى قاعىر جەر قازىر قۇنارلى اتىزعا اينالىپ، قىزىل بۇرىش، جۇگەرى سياقتى ەگىس دالىنداعى جىل سايىن مول ئونىم بەرۋدە.

بۇرىن حارمودون قالاشعىنىڭ جاراتىلىستىق ورتاسى ناشار ەدى، قالاشقىنىڭ ماڭى جارتىلاي كوشپەلى قۇم جەر بولاتىن. ئار جىلى كوكتەمدە جەل وتىندەگى قالاشق قۇم توپىراقتىڭ استىندا قالاتىن دا اۋىل شارۋاشىلىق وندىرىسىنە اۋىر نۇقسان جەتەتىن.

قۇمدى بوراننىڭ ازابىن ابدەن تارتقان فۋ جىجوۋ اعاش ەگىپ، بوراننان ساقتانىپ، قۇمدى تىزگىندەۋگە بەكىنەدى.

1983 ـ جىلدان باستاپ فۋ جىجوۋ ئار جىلى كوكتەم مەن كۇز ماۋسىمىندا وتباسىنداعىلاردى باستاپ اعاش ەگىپ، ورمان وتىرعىزىپ، قۇمدى بورانمەن ايقاسادى. "ول كەزدە ئار كۇنى تاڭەرتەڭ قالامشالار مەن ەگىس جابدىقتارىن وگىز ارباعا باسىپ، 4 كيلومەتر قاشقىتقاعى جاسىلداندىرىلاتىن جەرگە اپارىپ اعاش ەگۋتىنبىز، تۇستە سول جەردە قاتقان ـ قۇتقان نانىمىزدى جەپ، ۇيگە قاس قارايعاندا ورالاتىنبىز"، ـ دەپ ەسكە الدى فۋ جىجوۋ.

قۇمدى شولگە اعاش ەگۋ تەنشە قيىن، فۋ جىجوۋ قۇمدى شولدە اعاش ەگۋدەن جۇيەلى تاجىربيە قورىتتى. "قىستاقتىڭ جانىندا ەى قۇمدى وزەنگە قىرۋار بالشىق تۇنىپ قالادى، سونى قۇمنىڭ ۇستىنە اكەلىپ توگەتىن بولسا، اعاش ەگۋگە دە، قالامشانىڭ ونۇىنە دە پايدالى، قازىر وگىز اربا ىستەتپەيتىن بولدىق، قالامشا تاسۋ، قۇمدى جەردى تەگىستەۋ دەگەننىڭ ئبارى ماشينامەن ىستەلەتىن بولدى"، ـ دەدى فۋ جىجوۋ.

800 مىڭ ئتۇپ اعاش ەگىلگەن ىقتاسىن ورمان فۋ جىجوۋدى 600 مۋ قۇنارلى اتىزعا يە ەتتى، كىرىسى دە ايتارلىقتاي بولىپ، ورمانمەن ورماندى اسىراۋدى جۇزەگە اسىردى. "وسى كىرىس مەنىڭ ئبىر ميلليون ئتۇپ اعاش ەگۋ جوسپارىمدى جۇزەگە اسىرۋىما سەپتىگىن تيگىزەدى"، ـ دەدى فۋ جىجوۋ.

بۇگىنگى كۇنى "تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق" ۇستانىمى جۇرت جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالادى، فۋ جىجوۋ ەندىگى جەردە قۇمدى شولدە جاپادان جالعىز اعاش ەكپەيتىن بولدى.

تاياۋداعى جىلداردان بەرى حارمودون قىستاعىنداعى 10 نەشە وتباسى تۇرعىنداري، ماڭايداعى بىرنەشە قىستاقتاعى بۇقارا كوشپەلى قۇمدى تىزگىندەۋ قوسىنىنا ىرىقتى تۇردە قوسىلىپ، 12 مىڭ مۋ قۇمدى جەردى تىزگىندەگەندىكتەن، جاسىلدانعان ئوڭىردىڭ جامىلعىمەن كومكەرىلۋ مولشەرى العاشقى 3%تەن 70%كە جەتتى، 150 مىڭ مۋدان استام ەگىستىك جەر قورعالدى. فۋ جىجوۋ مەن قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ەككەن اعاشى 34 كيلومەتر كەلەتىن جاسىل دالىزگە اينالىپ، حارمودون قالاشعىنىڭ قىستاقتارى مەن ەگىنجايلارىن قورعاپ كەلەدى.

جاڭ چيۋلياڭ:

39 جىل بويى قاھارماندار رۋحىن كۇزەتتى

□ انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتىلشىسى ئرايدا، ەرىكتى ئتىلشى جياۋ زۇچيڭ

"حۇ شيانجىن، لي شينشي، گۇ كىراڭ... مەن سەندەردى كورگەلى كەلدىم". 2 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى 7 ـ كەزەكتى اۋتونوميالى رايوندىق ئمورال ۇلگىسى بولىپ باعالانعان ساۋان قالاسى دۇڭۋان قالاشعى كازىۋان قىستاعىنىڭ تۇرعىنى جاڭ چيۋلياڭ ايەلىن، ۇلى مەن كەلىنىن ەرتىپ قۇربانداردىڭ الدىنا كەلىپ، وسىندا ۇزاق ۇيقىدا جاتقان 7 قۇربانعا ازا ئبىلدىردى. قۇلىپتاس الدىندا تۇرعان جاڭ چيۋلياڭ اسكەري سالەم بەرىپ، ەكى قولى دىرىلدەي قۇلىپتاستاعى جازۋدى سيپاپ، ايەلى مەن ۇلىنا قۇربانداردىڭ حيكاياسىن قايتالاي ايتىپ بەردى.

ۋاقىتتى 1979 ـ جىلعى چيڭمىڭ كەزىنە شەگىندىرەيىك. ول كەزدە اسكەري قوسىنعا قاتىناسقاننا 2 جىل بولعان جاڭ چيۋلياڭ قوسىنعا ىلەسپ ساۋانعا كەلىپ قورعانىستا تۇردى. چيڭمىڭ كۇنى اسكەري قوسىن باسشىسى جاۋىنگەرلەردى باستاپ قۇربانداردىڭ ازا ئبىلدىرۋگە بارعاندا، قۇربانداردىڭ نزگى ىستەرى جاڭ چيۋلياڭدى تەرەڭ اسەرلەندىردى.

7 قۇربان جەكە ـ جەكە شانشىدەن، سچۋاننان، شاندۇڭنان، حىناننان، جياڭسۋدان كەلگەن. 20 جاستاعى حۇ شيانجىن 1973 ـ جىلى اسكەري قوسىنعا قاتىناسقان، كولىك جۇرگىزۋشىلەر باننىنىڭ جاۋىنگەرى ەدى. 1975 ـ جىلى قوسىن اسكەرلەر تۇراعىن سالعان كەزدە ول ۇرىمجىدەن سەمەنت تاسىپ ئجۇرىپ، جولدا قۇمدى بورانعا تاپ بولىپ، اۋتوموبيل جول تاعاننا اۋدارىلىپ، قۇربان بولعان. لي شينشي 1973 ـ جىلى اسكەري قوسىنعا قاتىناسقان، باقتاشى، 1975 ـ جىلدىڭ باسىندا لي شينشي دۇڭۋان حالىق گۇڭشىسىنا بارىپ جەم ساتىپ الىپ قايتار جولىندا جول اپاتىنان قۇربان بولعان، سول كەزدە نەبارى 21 جاستا عانا ەدى. تاعى گۇ كىراڭ، نيۋ شۇجۇن، لۇ جينسان، چين دارۇي، رۋان يانفۇلاردىڭ نزگى ىستەرىن دە جاڭ چيۋلياڭ كوكەيىنە بەرىك ساقتادى.

جاس جاڭ چيۋلياڭدى جۇزدەسپ كورمەگەن جاۋىنگەر سەرىكتەرىنىڭ نزگى ىستەرى قاتتى تولقىنتتى. "ولار قىمباتتى ئومىرىن قيىپ، وسىندا ۇزاق ۇيقىعا كەتتى، مەنىڭ جۇرەگىمدە ولار قاھارمان"، ـ دەدى جاڭ چيۋلياڭ.

1983 ـ جىلى جاڭ چيۋلياڭ اسكەري قوسىننان بوساپ شانشيدەگى اۋىلىنا ورالدى. "ۇيگە قايتقان سوڭ شەشەم ماعان 'سەن اتا مەكەندى، وتاندى قورعاۋعا باردىڭ، شەشەڭ سەنى ماقتانىش تۇتادى، اسكەري قوسىننان بوساعانىڭمەن، وتان مەن حالىق سەنى قاجەت ەتكەن كەزدە، ئسوز جوق، كوكىرەك كەرىپ العا شىعۋىڭ كەرەك' دەدى"، ـ دەپ ەسىنە الدى ول.

اناسىنىڭ ئسوزى جاڭ چيۋلياڭنىڭ ويىنا حۇ شيانجىن قاتارلى قۇربانداردىڭ اتا ـ اناسىن ورالتتى، ول: "اسكەري قوسىن تۇرعان جەردە ۇزاق ۇيقىدا جاتقان 7 جاۋىنگەر سەرىگىمدى ويىمنان شعارا المادىم، قايتىپ بارىپ ولاردىڭ قابىرىن كۇزەتۋىم كەرەك"، ـ دەيدى.

سول جىلى جاڭ چيۋلياڭ ەندى عانا ۇيلەنگەن ايەلىن ەرتىپ ساۋانعا قايتىپ، ئۇن ـ ئتۇنسىز جاۋىنگەر سەرىكتەرىنىڭ قابىرىن كۇزەتە باستادى.

39 جىلدان بەرى ول ەگىنشىلىكپەن شۇعىلدانا ئجۇرىپ، 7 قۇربانىنىڭ قابىرىن كۇزەتىپ كەلەدى، سوندای ـ اق قارت باسشىلار، قارت جاۋىنگەر سەرىكتەرى ارقىلى قۇربانداردىڭ جاقىندارىن بەلسەندىلىكپەن ىزدەستىرىدى. قازىرگە دەيىن ول 4 قۇربانىنىڭ ۇيىندەگىلەرمەن حابارلاستى. 2019 ـ جىلى گۇ كىراڭ، حۇ شيانجىن سىندى 2 قۇربانىنىڭ ۇيىندەگىلەر شانشيدەن ارنايى ساۋانعا كەلىپ قۇربانعا ازا ئبىلدىردى.

جاڭ چيۋلياڭ قىستاقتاعى قاندىاستىق قاتىناسى جوق 2 "اتا ـ انانى" قارتايعانشا كۇتىپ، ومىردەن قايتقاندا ئوز قولىمەن جوناپتىپ، "ادالدىقتى" ەش تانىستىعى جوق جاۋىنگەر سەرىكتەرىنە ارنادى، "وپالىلىقتى" ەشقاندای قاندىاستىق قاتىناسى جوق "اتا ـ اناعا" سىلادى. "قۇربانداردىڭ جاقىن تۇىستارى مەنىڭ جاقىن تۇىستارىم، قۇربانداردىڭ كۇزەتۋى، قۇربانداردىڭ وتباسىن قادىرلەۋ مەندەي ئبىر ساقا اسكەردىڭ وتەۋگە ئتىيىستى مىندەتى مەن جاۋاپكەرشىلىگى"، ـ دەدى جاڭ چيۋلياڭ.

قازىر قالعان 3 جاۋىنگەر سەرىگىنىڭ جاقىن تۇىستارىن ىزدەپ تابۋ جاڭ چيۋلياڭنىڭ ەڭ ۇلكەن ارمانى.

جاڭ چيۋلياڭ: "وسى 7 جاۋىنگەر سەرىكپەن ەجەلدەن جۇزدەسپ كورمەسەم دە، مەنىڭ كوڭىلىمدە ولار مەنىڭ جاۋىنگەر سەرىكتەرىم، سوندای ـ اق مەنىڭ باۋىرلارىم. قالعان 3 قۇربانىنىڭ وتباسىنداعىلاردى مەن ىزدەستىرە بەرەمىن. قالعان ومىرىمدە ۋادەمدە تۇرامىن. وسناۋ جىلداردا پارتيا مەن ۇكىمەت ماعان كوپتەگەن داڭق بەردى، بۇدان بىلاي مەن داڭقتى اناعۇرلىم قادىرلەپ، وتباسىمداعىلارىدى باستاپ وسى قۇربانداردىڭ قابىرىن كۇزەتە بەرەمىن"، ـ دەدى.